

โครงการ
เรื่อง สมุนไพรไล่จิ้งจก

จัดทำโดย

นายวิทยา ภาษา

นายอุทิศ สืบศิริ

นายไกรเทพ แถวถาคำ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอวังชิ้น / อำเภอป่าซาง
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยจังหวัดแพร่ / จังหวัดลำพูน

โครงการ
เรื่อง สมุนไพรไล่จิ้งจก

จัดทำโดย

นายวิทยา ภาษา

นายอุทิศ สืบศิริ

นายไกรเทพ แถวถาคำ

อาจารย์ที่ปรึกษา

นางกัลยา หอมดี

ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

อำเภอวังชิ้น / อำเภอป่าซาง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัยจังหวัดแพร่ / จังหวัดลำพูน

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ สมุนไพรไล่จิ้งจก

ชื่อผู้จัดทำโครงการ 1. นายวิทยา ภาษา 2. นายอุทิศ สืบศิริ 3. นายไกรเทพ แถวถาคำ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอวังชิ้น / อำเภอป่าซาง

อาจารย์ที่ปรึกษา นางกัลยา หอมดี

การศึกษา สมุนไพรไล่จิ้งจก

มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างน้ำสกัดสมุนไพรกับลูกประคบสมุนไพรในการขับไล่จิ้งจก

มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. นำสมุนไพรใบสบเสื่อและใบน้อยหน่า ทั้ง 2 ชนิด ชนิดละ 100 กรัม นำผสมกันและนำมาบดให้ละเอียด
แล้วนำมาห่อด้วยผ้าขาวทำเป็นลูกประคบ
2. นำสมุนไพรใบสบเสื่อและใบน้อยหน่า ทั้ง 2 ชนิด ชนิดละ 100 กรัม นำผสมกันและนำมาบดให้ละเอียด
คั้นเอาแต่น้ำ แล้วนำสำลีมาชุบน้ำสมุนไพร
3. นำขวดโหลพลาสติก ขนาด 5 ลิตร แบบมีฝาปิด จำนวน 2 ขวด แล้วนำจิ้งจกใส่ลงไป ในขวดโหล
ขวดละ 1 ตัว
4. นำลูกประคบสมุนไพรใส่ลงไป ในขวดมีจิ้งจก ขวดที่ 1 และนำสำลีชุบน้ำสมุนไพรใส่ลงไป ในขวดที่มี
จิ้งจก ขวดที่ 2 พร้อมๆ กัน
5. จับเวลา และสังเกตพฤติกรรมของจิ้งจกที่อยู่ในขวดโหล ทั้ง 2 ขวด

ผลการศึกษา พบว่า

ในขวดโหลที่ 1 ที่มีลูกประคบสมุนไพร เมื่อเวลาผ่านไป 1 นาที ปรากฏว่าจิ้งจกมีพฤติกรรมเกาะอยู่
เฉยๆ ในเวลา 1.5 นาที ก็ปรากฏว่าจิ้งจกยังมีพฤติกรรมเกาะอยู่เฉยๆ เหมือนเดิม แต่พอเวลาผ่านไป 2 นาที
ปรากฏว่าจิ้งจกวิ่งหนีออกจากขวดโหล ในขวดโหลที่ 2 ที่มีสำลีชุบน้ำสมุนไพร ปรากฏว่าจิ้งจกวิ่งหนีออกไปจาก
ขวดโหล ภายในเวลา 1 นาทีเท่านั้น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการเรื่องสมุนไพรรักษาไข้หวัดใหญ่ ที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็เพราะได้รับการช่วยเหลือจาก อาจารย์ กัลยา หอมดี ที่ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำตลอดเวลาของการดำเนินงาน ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ นายบรรจง ไคร้บุญโต และผู้อำนวยการ กศน.อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ว่าที่ร้อยตรี ดำรงค์ อดิเรก ที่ให้การสนับสนุนในการทำโครงการ จนทำให้โครงการบรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า โครงการสมุนไพรรักษาไข้หวัดใหญ่เรื่องนี้จะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษาคือต่อไป

คณะผู้จัดทำ

มิถุนายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 สมมติฐาน	1
1.4 ตัวแปรที่ศึกษา	1
1.5 ขอบเขตการศึกษา	1
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1
1.7 นิยามปฏิบัติการ	2
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 น้อยหน้า	3
2.2 สาบเสือ	5
2.3 จิ้งจก	7
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	8
3.1 วัสดุอุปกรณ์	8
3.2 วิธีดำเนินการ	8
บทที่ 4 ผลการศึกษา	11
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	12
5.1 สรุปผล	12
5.2 อภิปรายผล	12
5.3 ข้อเสนอแนะ	12
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบประเมิน	
ภาคผนวก ข ภาพประกอบ	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางการทดลองที่ 1 สมุนไพรไล่จิ้งจก	11

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่.....

ภาพที่.....

ภาพที่.....

ภาพที่.....

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ

จิ้งจกเป็นสัตว์เลื้อยคลานชนิดหนึ่ง มีสี่เท้า มีลำตัวขนาดเล็ก ลำตัวแบน หัวสั้น และมีหาง ไม่มีม่านตา โดยเฉลี่ยลำตัวจะมีความยาว 3 นิ้ว ตัวเต็มวัยอาจได้ถึง 5 นิ้ว มีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงเข้ม ลื่นลื่นแต่ยึดออกได้ ผิวหนังค่อนข้างละเอียด ตัวมักมีสีขาหรือคล้ำ สามารถปรับตัวให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม เพ้าเหนียวช่วยให้ไต่ไปตามเพดานหรือข้างฝาได้ มักอาศัยอยู่ตามบ้านเรือนมีอายุประมาณ 5-10 ปี ชอบออกหากินในเวลากลางคืนในบริเวณที่มีแสงมาเกาะตามหลอดไฟที่ให้แสงสว่างในบ้านเรือน ซึ่งเป็นแหล่งอาหารชั้นดี ในบริเวณที่จิ้งจกออกหากินจะถ่ายอุจจาระทิ้งไว้ทำให้บริเวณดังกล่าวสกปรก และมีกลิ่นเหม็น เป็นที่น่ารำคาญจากข้อความดังกล่าวเพื่อเป็นการกำจัดปัญหาเหล่านี้ การนำสมุนไพรรักษาจิ้งจกเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ใช้สมุนไพรมีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่นที่หาได้ง่าย สามารถทำเองได้ตามครัวเรือน ปลอดภัยหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการรักษาสิ่งแวดล้อมในบ้านเรือน ชุมชนท้องถิ่น

1.2 วัตถุประสงค์ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้จัดทำได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างสารสกัดสมุนไพรกับลูกประคบสมุนไพรในการขับไล่จิ้งจก

1.3 สมมติฐาน

ลูกประคบสมุนไพรออกฤทธิ์ในการขับไล่จิ้งจกได้ดีกว่าสารสกัดสมุนไพร

1.4 ตัวแปรที่ศึกษา

1.4.1 ตัวแปรต้น ลูกประคบสมุนไพร / สารสกัดสมุนไพร

1.4.1 ตัวแปรตาม จำนวนจิ้งจกที่หนีไป

1.4.1 ตัวแปรควบคุม ปริมาณสมุนไพร / ระยะเวลา / ทราย / ขวดโหล

1.5 ขอบเขตการศึกษา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1.5.1 สิ่งที่ศึกษา

- พืชสมุนไพร มี 2 ชนิด ที่นำมาผสมกัน ใบสะบะเลื้อ และ ใบน้อยหน่า
- พืชสมุนไพรที่ใช้ในการทดลองใช้เฉพาะใบสด
- ใช้จิ้งจกในการทดลอง

1.5.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2555 ถึงวันที่ 29 มิถุนายน 2555

1.5.2 สถานที่ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาลำปาง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ได้สมุนไพรรักษาจิ้งจกที่มีประสิทธิภาพ

1.6.2 ลดอันตรายจากการใช้สารเคมี

1.6.3 เป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่นำมาใช้ในการไล่จิ้งจก

1.6.4 ที่อยู่อาศัยมีความสะอาด

1.7 นิยามปฏิบัติการ

1.7.1 สมุนไพรไล่จิ้งจก หมายถึง การนำเอาพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาทำยาหรือสารสมุนไพรเพื่อใช้ในการขับไล่จิ้งจกที่อาศัยอยู่ในบ้านเรือน

1.7.2 ประสิทธิภาพ หมายถึง การออกฤทธิ์ของสมุนไพรไล่จิ้งจกที่ออกฤทธิ์ได้ดีและรวดเร็ว

1.7.3 ลูกประคบ หมายถึง ผ้าที่ห่อสมุนไพรไล่จิ้งจก

1.7.4 สำลีสูดน้ำสมุนไพร หมายถึง สำลีสูดน้ำที่คั้นออกจากสมุนไพรไล่จิ้งจก

1.7.5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับประยุกต์และเปลี่ยนแปลง จนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาโครงการ เรื่องสมุนไพรไล่จิ้งจก คณะผู้ศึกษาได้ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากเว็บไซต์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยขอนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

น้อยหน่า

2.1 น้อยหน่า

น้อยหน่า (อังกฤษ: Sugar apple ;ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Annona squamosa* Linn.) ชื่ออื่นๆ หมักเขียบ (ตะวันออกเฉียงเหนือ) , ลาหนัง (ปัตตานี) , มะนอแน่, มะแน่ (เหนือ) , หน่อเกล็ดแซ (เงี้ยว-แม่ฮ่องสอน) , มะอ้อจ๋า , มะโอจ๋า (เงี้ยว-เหนือ) , เตียบ (เขมร)[1] เป็นพืชยืนต้น ผลมีเนื้อสีขาวเมล็ดดำ รสหวาน ถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบอเมริกากลาง และใต้ แต่จะพบอยู่ทั่วไปในเขตร้อน ในประเทศไทยปลูกมากทางภาคกลางและตะวันออกเฉียงเหนือ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เต็ม สมิตินันท์ (2549 : เว็บไซต์) ได้กล่าวไว้ว่า น้อยหน่าไม้ยืนต้น สูง 3-5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปใบหอกแกมขอบขนาน กว้าง 3-6 ซม. ยาว 7-13 ซม. ดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ ห้อยลง กลีบดอกสีเหลืองแกมเขียว 6 กลีบ เรียง 2 ชั้น ๆ ละ 3 กลีบ หนาอวบน้ำ มีเกสรตัวผู้และรังไข่จำนวนมาก ผลเป็นผลกลุ่มค่อนข้างกลม

สรรพคุณ

1. ใบสดและเมล็ดน้อยหน่าสามารถใช้ฆ่าเหา และ โรคกลากเกลื้อน โดยเอาใบน้อยหน่าสด มาคั้นเอาแต่น้ำแล้วพอกหัว ภายใน 7 วัน กลากเกลื้อนและเหาก็จะหาย เป็นเหา ซึ่งมีวิธีรักษาอยู่ 2 วิธีคือ

-นำใบน้อยหน่าประมาณ 3-4 ใบมาบดหรือตำให้ละเอียดแล้วคลุกกับเหล้า 28 ดีกรี คลุกให้เคล้ากันจนได้กลิ่นน้อยหน่า แล้วนำมาทาหัวให้ทั่ว เอาผ้าคลุมไว้สัก 10-30 นาทีและเอาผ้าออกใช้หวีसाงเหา ก็ตกลงมาทันที

-นำใบน้อยหน่า 7-8 ใบ มาตำให้ละเอียดแล้วผสมกับน้ำทาหัวทิ้งไว้สักครู่ แล้วล้างออก ซึ่งจะช่วยให้ไข่เหาฟ่อ และฆ่าเหาได้ และ แก้กษัยพยาธิลำไส้ ฆ่าเหา แก้ทิด แก้กกลากเกลื้อน และแก้ฟกช้ำ บวม

2. ราก เป็นยาระบาย ทำให้อาเจียน และแก้พิษงู ถอนพิษเบื่อเมา

3. เปลือกต้น เป็นยาสมานลำไส้ สมานแผล แก้ท้องร่วง แก้พิษงู แก้รำมะนาด ยาฝาดสมาน

4. ผล ผลดิบ จะเป็นยาแก้พิษงู แก้ฝีในคอ กลาก เกลื้อน ฆ่าพยาธิ ผิดหนัง และผลแห้ง แก้งูสวัด เริ่ม

แก้ฝีในหู

5. ใบน้อยหน่ามีสารแอลคาลอยด์ แอนโนเนอิน (anonaine) และเรซิน (resin) ในเมล็ด มีน้ำมันอยู่ 45% ซึ่งเป็นพิษกับตัวงูกบฏเข็ง เพ็ลลี่ยอ่อนแมลงวัน และมวนปีกเข็ง สารสกัด เมทานอลของใบน้อยหน่าเป็นพิษต่อไรทะเล และใบน้อยหน่ายังเป็นพิษต่อเพ็ลลี่ยอ่อนถั่ว โดยมี LC50 2,089.30 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร

สาบเสือ

2.2 สาบเสือ

สาบเสือ มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Eupatorium odoratum* L. วงศ์ Compositae ชื่อเดิม *Chromolaena odorata* (L.) King et Robins. ชื่อสามัญ Bitter bush, Siam weed วงศ์ Asteraceae (จัดอนุกรมวิธานใหม่) ในชื่ออื่น หล้าดงร้าง หล้าดอกขาว หมาหลง บ้านร้าง หล้าเสือหมอบ (สุพรรณ - ราชบุรี - กาญจน) , ร้าเคย (ระนอง) , ผักคราด , บ้านร้าง(ราชบุรี) , ยี่สุนเถื่อน(สุราษฎร์) , ฝรั่งเศส,ฝรั่งเศส (สุพรรณ) , หล้าดอกขาว (สุโขทัย - ระนอง) , หล้าเมืองวาย (พายัพ) , พาหัง (เชียง เชียงใหม่) , หล้าดงร้าง , หล้าพระสิริไอสวรรค (สระบุรี) , มั่งกระต่าย (อุตร) , หล้าลิ่มเมือง (หนองคาย) , หล้าเล้าฮ้าง (ขอนแก่น) , สะพัง (เลย) , หมาหลง (ศรีราชา - ชลฯ) , นองเส็งเปรง(กะเหรี่ยง เชียงใหม่) , ไข่ปุกุย (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน) , หล้าเมืองฮ้าง , หล้าเหมือน (อีสาน) , หล้าฝรั่งเศส , เบญจมาศ (ตราด) , เซ้โพกวย(กะเหรี่ยง เชียงใหม่) , มนทน (เพชรบูรณ์) ; ปวยก็เข้า , เสียงเจกั้ง (จีน)

จัดเป็นวัชพืชร้ายแรงอายุหลายปี ลำต้นและกิ่งก้านปกคลุม ด้วยขนอ่อนนุ่ม ก้านและใบเมื่อขยี้จะมีกลิ่นแรงคล้ายสาบเสือ สูง 1-2 เมตร ใบเดี่ยวออกจากลำต้น ที่ข้อ แบบตรงกันข้าม รูปรีค่อนข้างเป็นสามเหลี่ยมขอบใบหยัก ปลายใบแหลม ฐานใบกว้าง เรียวสอบเข้าหากัน สีเขียวอ่อน เส้นใบเห็นชัดเจน 3 เส้น มีขนปกคลุม ผิวใบทั้งสองด้าน ดอกเป็นช่อ สีขาวหรือฟ้าอมม่วง ดอกย่อย 10-35 ดอกดอกวงนอกบานก่อน กลีบดอก หลอมรวมกันเป็นหลอด ผลขนาดเล็กรูปร่างเป็นห้าเหลี่ยมสีน้ำตาลหรือดำมีหนามแข็งบนเส้นของผล ส่วนปลายผลมีขนสีขาว ช่วยพยุงให้ผลและเมล็ดปลิวตามลม ลักษณะของความเสียหาย แก่งแย่งธาตุอาหารและน้ำ กับพืชปลูก แหล่งอาศัยของศัตรูพืช แมลง-โรค พืช-การแพร่กระจาย พบขึ้นทั่วไปทั้งในสภาพดินชื้นหรือแห้ง แพร่กระจายในแหล่งปลูกพืชยืนต้นและที่รกร้าง ว่างเปล่า แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งใช้เป็นแหล่งอาหารของผึ้ง น้ำผึ้งมีคุณภาพดีช่วยรักษาโรคไข้ผสมยาโบราณ

สรรพคุณ

เต็ม สมิตินันท์ (2549 : เว็บไซต์) ได้กล่าวไว้ว่า ก้านและใบรสสุขุม ฉุนเล็กน้อย ใช้ฆ่าแมลง ห้ามเลือด แก้แผลที่แมลงบางชนิดกัดแล้วเลือดไหลไม่หยุด ใช้ใบสดตำพอกปากแผล หรือ อาจใช้ใบสดตำกับปูนกินหมากพอกแผลห้ามเลือดได้หรือใช้ใบสดขยี้ปิดปากแผลเลือดออกเล็กน้อยได้ตีผลทางเภสัชวิทยาน้ำต้มสกัดจากใบและต้น มีฤทธิ์กระตุ้นการบีบตัวของลำไส้เล็กที่แยกออกจากตัวของหนูตะเภา แต่ลดการบีบตัวของลำไส้เล็กที่แยกออกจากตัวของกระต่าย น้ำต้มสกัดและผลึกสาร ที่สกัดได้จากต้นนี้ ไม่มีผลอย่างเด่นชัดต่อมดลูกที่แยกออกจากตัวของกระต่าย หากนำไปฉีดเข้าช่องท้องของหนูเล็ก พบมีความเป็นพิษเพียงเล็กน้อย

สารเคมีที่พบ

ทั้งต้น มีน้ำมันระเหย ซึ่งประกอบด้วย Eupatol(22) , Coumarin ,d และ l - Eupatene(1), Lupeol , b - Amyrin และ Flavone Salvigenin (22) ใบ มี Ceryl alcohol ; a-,b-,g- Sitosterol (23) , Anisic acid , Trihydric alcohol (C₂₅ H₃₄O₅,m.p.278-280°C) , Tannin , น้ำตาล (24) ,Isosakuranetin , Odoratin , (2/- hydroxy - 4 , 4/ , 5/ ,6/ - tetramethoxychalcone) , Acacetin (25) ใช้ห้ามเลือด

วิธีใช้ : นำใบมาโขลกและขี้พอกบาดแผล

นอกจากนี้เมื่อนำมาสกัดด้วยไอน้ำจะได้สารที่มีคุณสมบัติกระตุ้นการงอกของเมล็ดพืชได้หลายชนิด เช่น ข้าว โสน พริก ข้าวโพด สีสารยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อโรคพืชแอนแทรคโนสของพืชตระกูล Solanaceae พริก มะเขือ และของมะม่วง ใบมะม่วงที่เป็นเชื้อราดำ กำจัดได้ ไส้แมลงพวกปากดูด พวกเพลี้ยจักจั่น ช่อมะม่วงเพลี้ยไฟ ในพริก ในกุหลาบ สามารถนำมาใช้เป็นน้ำยาฉีดพ่นทำให้ไล่แมลงคลาน เช่น แมลงสาบ มด กำจัดไรฝุ่นตามพื้นในบ้าน เช็ดตามตู้โต๊ะ เก้าอี้ เฟอร์นิเจอร์ แล้วป้องกันเชื้อราตามมาเกาะได้ นับว่าเป็นพืชที่มีประโยชน์มากกว่าโทษควรศึกษาเพิ่มเติม เยอะๆหน่อย

จิ้งจก

2.3 จิ้งจก

วีรยุทธ เลาะห์จินดา (2552 : เว็บไซต์) ได้กล่าวไว้ว่า จิ้งจกบ้าน หรือที่นิยมเรียกสั้นๆว่า จิ้งจก (อังกฤษ : House gecko, Half-toed gecko, House lizard) เป็นสัตว์เลื้อยคลานที่อยู่ในสกุล Hemidactylus พบมากในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแพร่พันธุ์ไปในหลายประเทศทั่วโลก ทั้งแอฟริกาตะวันออก, นิวกินี, เม็กซิโก, มาดากัสการ์, ออสเตรเลีย และหลายพื้นที่ทั่วโลก สามารถ พบเห็นได้ทั่วไป ตามที่พักอาศัย

สำหรับชนิดที่พบได้บ่อยและแพร่หลายที่สุดในประเทศไทย คือ จิ้งจกบ้านหางแบน (*H. platyurus*) มีสีเทา มีลำตัวขนาดเล็ก ลำตัวแบน หัวสั้น และมีหาง ไม่มีม่านตา โดยเฉลี่ยลำตัวจะมีความยาว 3 นิ้ว ตัวเต็มวัยอาจจะถึง 5 นิ้ว มีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงเข้ม ลื่นลื่นแต่ยึดออกได้ ผิวหนังค่อนข้างละเอียด ตัวมักมีสีขาหรือคล้ำ สามารถปรับตัวให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม เท้าเหนียวช่วยให้ไต่ไปตามเพดานหรือข้างฝาได้ มักอาศัยอยู่ตามบ้านเรือน[1] มีอายุประมาณ 5-10 ปี การงอกใหม่ของหางจิ้งจกใช้เวลาประมาณ 2-6 สัปดาห์ ระยะเวลาขึ้นอยู่กับขนาดของหางที่ขาดหายไป ขยายพันธุ์ด้วยออกลูกเป็นไข่ ซึ่งตัวเมียนั้นจะออกไข่คราวละ 2 ฟอง มีความกว้างประมาณ 0.5-0.9 เซนติเมตร และมีความยาว 0.6-1.0 เซนติเมตร ไข่จะใช้เวลาในการฟักตัวเป็นเวลา 50-65 วันหลังจากออกจากท้องของตัวเมีย โดยเมื่อตัวอ่อนออกจากไข่แล้วจะมีขนาดประมาณ 2 นิ้ว ไข่มีสีขาว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

3.1 วัสดุอุปกรณ์

1. ใบสาบเสือ	จำนวน 100 กรัม
2. ใบน้อยหน่า	จำนวน 100 กรัม
3. ผ้าขาวบาง ขนาด 20 x 20 เซนติเมตร	จำนวน 1 ผืน
4. สำลีขาว	จำนวน 1 ห่อ
5. ขวดโหลพลาสติกมีฝาปิด ขนาด 5 ลิตร	จำนวน 2 ขวด
6. ตราซั้งเล็ก	จำนวน 1 ตัว
7. นาฬิกาจับเวลา	จำนวน 1 เรือน
8. เครื่องบด	จำนวน 1 ตัว
9. เขียง	จำนวน 1 ตัว
10. มีดสับ	จำนวน 1 เล่ม
11. จิ้งจก	จำนวน 2 ตัว

3.2 วิธีการดำเนินงาน

- นำใบสมุนไพรวินิจฉัยใบสาบเสือและใบน้อยหน่า ทั้ง 2 ชนิด มาชั่ง อย่างละ 100 กรัม

2. นำใบสมุนไพรรอบใบสาบเสือและใบน้อยหน่า มาสับให้ละเอียด เพื่อทำลูกประคบ

3. นำใบสมุนไพรรอบใบสาบเสือและใบน้อยหน่า มาบดให้ละเอียด เพื่อสกัดเอาน้ำนำสำลีมาชุบ

4. นำขวดโหลพลาสติกแบบมีฝาปิด ขนาด 5 ลิตร จำนวน 2 ขวด แล้วใส่จิ้งจกลงไปในขวดโหลๆ ละ 1 ตัว

5. นำลูกประคบสมุนไพรใส่ลงไปในขวดมีจิ้งจก ขวดที่ 1 และนำสำลีชุบน้ำสมุนไพรใส่ลงไปในขวดที่มีจิ้งจก ขวดที่ 2 พร้อมๆ กัน

6. จับเวลา และสังเกตพฤติกรรมของจิ้งจกที่อยู่ในขวดโหล ทั้ง 2 ขวด

7. บันทึกผลการทดลอง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสมุนไพรไล่จิ้งจก ซึ่งได้ดำเนินการโดยนำใบสาบเสือและใบน้อยหน่าในปริมาณอย่างละ 100 กรัม มาสับและบดรวมกันแล้วนำมาห่อผ้าขาวบางทำเป็นลูกประคบ ใส่ลงไปในช่วงโหลที่ 1 จากนั้นนำสมุนไพรดังกล่าวในปริมาณที่เท่ากันมาสับและบด แล้วคั้นให้เป็นน้ำ นำสำลีมาชุบใส่ลงไปในช่วงโหลที่ 2 ซึ่งทั้ง 2 ช่วงโหลมีจิ้งจกอยู่ข้างใน ช่วงโหลๆ ละ 1 ตัว และได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางการทดลองที่ 1 สมุนไพรไล่จิ้งจก

วิธีการทดลอง	การแสดงผลของจิ้งจก		
	1 นาที	1.5 นาที	2 นาที
แบบลูกประคบสมุนไพร (ช่วงโหลที่ 1)	เกาะอยู่เฉย ๆ	เกาะอยู่เฉย ๆ	วิ่งหนี
แบบสำลีชุบน้ำสมุนไพร (ช่วงโหลที่ 2)	วิ่งหนี	ไม่มี	ไม่มี

จากตาราง ผลการศึกษาพบว่าในช่วงโหลที่ 1 ที่มีลูกประคบสมุนไพร เมื่อเวลาผ่านไป 1 นาที ปรากฏว่าจิ้งจกมีพฤติกรรมเกาะอยู่เฉยๆ ในเวลา 1.5 นาที ก็ปรากฏว่าจิ้งจกยังมีพฤติกรรมเกาะอยู่เฉยๆ เหมือนเดิม แต่พอเวลาผ่านไป 2 นาที ปรากฏว่าจิ้งจกวิ่งหนีออกจากช่วงโหล ในช่วงโหลที่ 2 ที่มีสำลีชุบน้ำสมุนไพร ปรากฏว่าจิ้งจกวิ่งหนีออกไปจากช่วงโหลภายในเวลา 1 นาทีเท่านั้น

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องสมุนไพรไล่จิ้งจก โดยการนำสมุนไพรคือใบสาบเสือและใบน้อยหน่ามาผสมกัน แล้วนำมาทำการทดลองใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 นำมาสับและบดละเอียดแล้วห่อทำเป็นลูกประคบ ส่วนรูปแบบ ที่ 2 นำมาสับและบดละเอียดแล้วคั้นเอาแต่น้ำใช้สำหรับฉีด แล้วนำไปใส่ในขวดโหลที่มีจิ้งจกอยู่ จำนวน 2 โหลๆ ละ 1 ตัว ปรากฏว่าสมุนไพรที่ใช้สำหรับน้ำสมุนไพรออกฤทธิ์ในการไล่จิ้งจกได้ดีและเร็วกว่าสมุนไพรที่ทำเป็นลูกประคบ

5.2 อภิปรายผล

สมุนไพรใบสาบเสือและใบน้อยหน่าที่นำมาทดลอง ชนิดใช้สำหรับน้ำสมุนไพรออกฤทธิ์ขับไล่จิ้งจกได้เร็วกว่าชนิดที่ทำเป็นลูกประคบ เนื่องจากมีกลิ่นฉุนกว่าและออกฤทธิ์ได้เร็วกว่า

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 เพิ่มจำนวนจิ้งจกให้มากขึ้น

5.3.2 ควรเพิ่มชนิดของสมุนไพรให้มีความหลากหลาย

5.3.3 โหลขวดควรเป็นชนิดใส หรือใช้ตู้ปลา

5.3.4 ในการทดลองควรมีขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น เช่น รวมจิ้งจกที่นำมาทดลองใส่ลงไปในช่วงโหลประเภทที่ออกฤทธิ์เร็วเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของการออกฤทธิ์ของสมุนไพร

บรรณานุกรม

- เต็ม สมิตินันท์. (2549). **ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย**. (ออนไลน์). สำนักงานหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/> (วันที่ค้นข้อมูล : 27 มิถุนายน 2555)
- วีรยุทธ์ เลาหะจินดา. (2552). **วิถยาสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/> (วันที่ค้นข้อมูล : 27 มิถุนายน 2555)

ภาคผนวก ข

ภาพประกอบ

